

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Runa
2025. gada 9. oktobris

Eiropas Revīzijas palātas priekšsēdētāja
***Tony Murphy* runa**

ERP 2024. gada pārskata prezentācija
Eiropas Parlamenta Budžeta kontroles komiteja

2025. gada 9. oktobris

Izšķirošā ir runātā runa.

Godātais priekšsēdētāj!
Godātie deputāti!
Komisāra kungs!

Esmu gaužām gandarīts šodien uzrunāt šo komiteju, jo mēs iepazīstinām ar Eiropas Revīzijas palātas 2024. gada pārskata galvenajiem konstatējumiem un vēstījumiem. Ar mani kopā atkal ir mans godātais kolēģis *Jan Gregor*, kurš ir atbildīgs par mūsu gada pārskatu.

Gada pārskats ir ERP galvenais produkts, kuram veltīti 50 % mūsu resursu, un tas prasa ievērojamu apņēmību un pūliņus.

Tas sniedz vērtīgu ieskatu ES budžetā un tā dažādajās politikas jomās. Tas kopā ar mūsu atbilstības un lietderības revīzijām palīdz ieinteresētajām personām veidot ES budžetu un pieņemt lēmumus.

Šā gada ziņojums ir ļoti nozīmīgs, jo notiek sarunas par 2028.–2034. gada DFS. Tajā ir sniegtas svarīgas atziņas, izgaismotas galvenās problēmas un uzsvērti riski, kas būtu jāņem vērā, izstrādājot turpmākos budžetus.

Tātad – kādi ir mūsu 2024. gada pārskata galvenie secinājumi?

Mēs sniedzam atzinumu bez iebildēm par 2024. gada ES pārskatiem un atkārtoti apstiprinām, ka tie joprojām precīzi atspoguļo ES finanšu stāvokli.

Kopējie budžeta ieņēmumi, ieskaitot *NGEU* aizņēmumus, bija 250,6 miljardi EUR. Tāpat kā iepriekšējos gados, mēs sniedzam pozitīvu atzinumu par izdevumiem.

Tomēr ir svarīgi atzīmēt, ka mūsu atzinums neattiecas uz summām, kas rodas no nepietiekami ziņotām vai nesamaksātām nodevām un nodokļiem, jo mēs atzinumā varam ņemt vērā tikai paziņotos skaitļus.

Tagad pāriesim pie izdevumiem – ES ilgtermiņa budžets ietver gan daudzgadu finanšu shēmu (DFS), ko mēs saucam par tradicionālajiem ES budžeta izdevumiem, gan *NextGenerationEU (NGEU)*. *NGEU* finansējumā galvenokārt ietilpst Atveseļošanas un noturības mehānisms jeb ANM, kura īstenošanas modelis atšķiras no DFS. Tā rezultātā par 2024. gada izdevumu pareizību mēs joprojām sniedzam divus atsevišķus atzinumus: viens attiecas uz tradicionālajiem ES budžeta izdevumiem, bet otrs – uz ANM.

Sāksim ar tradicionālajiem ES budžeta izdevumiem.

Lai gan mūsu aplēstais kļūdu īpatsvars ES budžeta izdevumos ir samazinājies, tas joprojām ir būtisks, proti, tagad tas ir 3,6 % (2023. gadā – 5,6 %). Ņemot vērā

konstatēto kļūdu izplatību, mēs saglabājam negatīvu atzinumu jau sesto gadu pēc kārtas.

Aplēstais kļūdu līmenis neliecina par krāpšanu, nelietderīgi izlietotiem līdzekļiem vai izšķērdēšanu; tā ir aplēse par naudas summu, kuras izlietojums nav bijis atbilstošs ES un valsts noteikumiem.

Kļūdu īpatsvaru ES budžeta izdevumos nosaka, ņemot vērā un konsolidējot kļūdu līmeņus, kas konstatēti dažādās DFS politikas jomās. Tagad aplūkosim konkrētas politikas jomas, lai ilustrētu tipiskos konstatējumus, kas sekmē šo kļūdu īpatsvaru.

Sāksim ar kohēziju, kas veido gandrīz trešdaļu no ES budžeta izdevumiem.

Šajā politikas jomā mēs lēšam, ka kļūdu īpatsvars ir 5,7 %, kas ir samazinājums salīdzinājumā ar 9,3 % 2023. gadā. Joprojām visvairāk aplēsto kļūdu līmeni veido neattiecināmas izmaksas un projekti, kā arī publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumi.

2023. gadā mēs konstatējam vairākus faktorus, piemēram, pandēmijas izraisītus traucējumus, finansēšanas periodu pārklāšanos un līdzfinansējuma likmes līdz 100 % tādos instrumentos kā *REACT-EU* un *CRII*, kuru termiņi bija gada beigās, un šie faktori, visticamāk, palielināja nepareizu izdevumu risku. Līdz ar to 2024. gadā kļūdu īpatsvars kohēzijas izdevumos atgriezās tuvu iepriekšējo gadu līmenim.

Īstenojot revīzijas pieeju kohēzijas jomā, mēs rūpīgi pārbaudījām dalībvalstu revīzijas iestāžu darbu. Pēdējo astoņu gadu laikā esam savākuši plašus pierādījumus, tostarp daudzas kļūdas, kuras iestādēm būtu vajadzējis atklāt, taču tas nav izdarīts. Šie jautājumi ievērojami mazina šo iestāžu darba uzticamību un ierobežo to, kādā mērā Komisija var paļauties uz to rezultātiem.

Īpaši satraucoši ir tas, ka daudzos gadījumos šīs pašas iestādes tiek izmantotas arī ANM līdzekļu pārraudzībai dalībvalstu līmenī un ka Komisija, kā ierosināts 2028.–2034. gada DFS regulu projektos, paredzējusi uz tām lielā mērā paļauties.

Mēs uzskatām, ka tas rada nopietnu risku, kas ir jānovērš.

Tagad vēršam uzmanību uz vēl vienu nozīmīgu izdevumu jomu: kategorija “Dabas resursi un vide”, kas veido nedaudz vairāk nekā trešdaļu no budžeta izdevumiem, un tajā lielāko daļu izdevumu veido lauksaimniecība un lauku attīstība. Attiecībā uz to mēs lēšam, ka kļūdu īpatsvars ir būtisks, proti, 2,6 % (2023. gadā – 2,2 %).

Svarīgākās mūsu konstatētās kļūdas galvenokārt ir administratīvas kļūdas, neattiecināmas izmaksas un projekti, kā arī lauksaimniecības, vides un klimata saistību neievērošana.

līdz ANM īstenošanas beigām 2026. gada augustā atlicis nepilns gads, ir skaidrs, ka vēl ir jāiztērē ievērojami daudz līdzekļu.

Nesen mēs izmantojām iespēju pārskatīt un apkopot apjomīgo darbu, ko esam veikuši kopš šā pagaidu instrumenta izveides 2021. gadā. Šajā pārskatā ir uzsvērti galvenie konstatējumi un gūtā pieredze, kas ir kritiski svarīgi, lai nodrošinātu informāciju turpmākiem uz sniegumu balstītiem instrumentiem.

Lai gan mēs atzīstam nozīmīgo pienesumu, ko šādi instrumenti var dot ES budžetam, tomēr uzsveram, ka nākotnē tie būtu jāizmanto tikai tad, ja finansējums ir tieši saistīts ar izmērāmiem rezultātiem. Ir svarīgi, lai finansējums būtu izsekojams līdz faktiskajām izmaksām un lai šo instrumentu izstrāde un īstenošana neapdraudētu pārskatatbildību.

Gadījumos, kad ir iesaistīti nākotnes aizņēmumi, ir ļoti kritiski, lai ES efektīvi mazinātu ar procentu likmēm saistītos riskus un jau laikus izstrādātu skaidru atmaksas plānu, kurā norādīti atmaksas avoti.

Mūsu 2024. gada pārskatā arī uzsvērti riski, kas saistīti ar aizņēmumiem turpmākajām DFS, jo īpaši pieaugošais parāda slogs, ko rada *NGEU* aizņēmumu saistības. Līdz 2027. gadam neatmaksātie ES aizņēmumi varētu pārsniegt 900 miljardus EUR, kas ir gandrīz desmit reizes vairāk nekā 2020. gada līmenis pirms *NGEU*. Turklāt kopējie *NGEU* procentu izdevumi pašreizējās DFS ietvaros varētu būt lielāki par 30 miljardiem EUR, kas vairāk nekā divas reizes pārsniedz Komisijas sākotnējo prognozi 14,9 miljardus EUR.

Lielākā daļa šo aizņēmumu atmaksas tiek atlikta uz nākamajām DFS, un pieaugošās parādsaistības rada nopietnas problēmas saistībā ar turpmāko ES budžetu aizsardzību un pietiekamu resursu nodrošināšanu ES darbībā. Faktiski Komisija 2028.–2034. gada periodam ierosina budžetu gandrīz 2 triljonu EUR apmērā, kas ir aptuveni 1,26 % no ES NKI. Tomēr ir svarīgi norādīt – lai gan 1,15 % no tiem ir saistīti ar jauniem izdevumiem, 0,11 % no ES NKI ir piešķirti *NGEU* aizņēmumu atmaksai. Šā parāda atmaksai varētu būt nepieciešams līdz pat 31 miljards EUR gadā no turpmākajiem ES budžetiem.

Patlaban priekšlikumi par daudzgadu finanšu shēmu 2028.–2034. gadam ir daudzu iestāžu, tostarp Eiropas Revīzijas palātas, darba un diskusiju priekšplānā. Priekšlikumos ir norādīts ANM līdzīgs modelis ar valstu plāniem, un šajā kontekstā problēmas un riski, kurus esam apzinājuši saistībā ar ANM, varētu joprojām būt nozīmīgi.

Mēs jau gatavojam atzinumus, kurus sniegsim par priekšlikumiem, uzsverot riskus un atziņas, kas gūtas, pamatojoties uz mūsu plašo pieredzi saistībā ar budžetu.

Mūsu kopīgajam mērķim jābūt veidot tādū budžetu, kurā Eiropas ilgtermiņa prioritātes ir iespējams īstenot, nodrošinot pārredzamību un pārskatatbildību, un kurš palīdzētu nodrošināt gaišāku nākotni visiem iedzīvotājiem.

Visbeidzot, es vēlos izcelt arī ERP darbinieku un kolēģijas paveikto smago darbu un speciālās zināšanas. Viņu **apņēmībai un profesionalitātei** ir liela nozīme mūsu šā gada kvalitatīvā pārskata veidošanā un mūsu iestādes pamatuzdevuma virzībā uz priekšu.

Paldies visiem par uzmanību! Labprāt atbildēšu uz jautājumiem un iesaistīšos turpmākās diskusijās.